

Patientinformation: PSA – prostataspecifikt antigen

PSA är ett ämne som bildas i prostatan (blåshalskörteln). PSA-värdet i blod kan stiga vid många prostatasjukdomar och åldersrelaterad förstoring av körteln. Ett förhöjt PSA-värde är således inte lika med prostatacancer, men kan bero på det. Allvarlighetsgraden av prostatacancer varierar mycket: från långsamt växande tumörer utan större besvär och mycket låg dödlighet till aggressiv sjukdom med hög dödlighet.

Om 1 000 män i åldern 50–70 år låter bli att PSA-testas kommer statistiskt 9 av dem att dö av prostatacancer inom 14 år. Om dessa män i stället hade PSA-testats regelbundet skulle statistiskt 5 av dem dö av prostatacancer inom samma tid. Samtidigt skulle PSA-testningen leda till att 50 av de testade männen skulle få en prostatacancerdiagnos och kanske även behandling, trots att de aldrig skulle ha utvecklat en allvarlig prostatacancer. Behandling mot prostatacancer kan ge besvärande biverkningar, vilka i en mindre andel fall kan vara allvarliga (t ex svåra infektioner) och bestående (t ex impotens och inkontinens). Ett cancerbesked kan vara psykiskt mycket tärande.

Således finns det både för- och nackdelar med PSA-testning för män utan symtom från urinvägarna. Eftersom det i dagsläget ur ett samhällsperspektiv inte säkert går att säga att fördelarna med en PSA-screening av alla män i ett visst åldersspann överväger nackdelarna erbjuds idag ingen sådan screening. Däremot finns en praxis att alla män i åldern 50-75 år som – efter att ha tagit del av utförlig information om PSA-provet – så önskar erbjuds PSA-provtagning. Utanför åldersintervallet 50-75 år anses nyttan med PSA-kontroller för män utan urinvägsbesvär så låg att det mycket sällan erbjuds inom offentlig vård. För män med urinvägssymtom, oavsett ålder, rekommenderas läkarbesök i första hand, inte enbart PSA-provtagning.

Av ovanstående anledningar är det viktigt att Du som är >50 år (eller är yngre, men har en stark ärftlighet för prostatacancer) och inte har urinvägssymtom, efter att ha tagit del av information om PSA, själv beslutar om du vill kontrollera ditt PSA-värde eller ej i samband med hälsokontroller inom Medimars företagshälsovård, seniorklinik eller andra verksamheter. Svenska Socialstyrelsens patientinformation "Om PSA-prov" kan ge ytterligare vägledning för beslutet:

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19489/2014-8-4.pdf>

Meddela vid provtagningen på laboratoriet om Du vill eller inte vill att PSA ska kontrolleras i samband med din hälsokontroll.